

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Πολυτεχνική Σχολή		
ΤΜΗΜΑ	Αρχιτεκτόνων Μηχανικών		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ARC_410	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	5 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Θεωρία της Αρχιτεκτονικής 1		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
<i>Διαλέξεις και Ασκήσεις</i>	4	4	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Επιστημονικής Περιοχής		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Δεν υπάρχουν. Κατά την διάρκεια των μαθημάτων γίνεται συνοπτική αναφορά στις προαπαιτούμενες γνώσεις που πρέπει να διαθέτουν οι φοιτητές για την κατανόηση της ύλης.		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική, Αγγλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ Η διδασκαλία του μαθήματος περιλαμβάνει εκτενείς περιλήψεις στην Αγγλική που προβάλλονται ως ppt Μέρος των παραδόσεων γίνεται στα αγγλικά προκειμένου να εξοικειώνονται οι φοιτητές με την σχετική ορολογία και να διευκολύνονται στην κατανόηση της βιβλιογραφίας.		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)			

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Το μάθημα εισάγει στον ιδιαίτερο τρόπο του σκέπτεσθαι και του πράττειν στην αρχιτεκτονική, τις μεταλλαγές του υπό την επίδραση εξωτερικών παραγόντων (φυσικών, ιστορικών, κοινωνικών, πολιτισμικών, κ.λπ.) και ιδεολογικών προσεγγίσεων (ερμηνεία, θεωρία, κριτική) και τη θέση της αρχιτεκτονικής σε σχέση με την τέχνη, την επιστήμη, την τεχνολογία και την πολιτική.</p> <p>Εκτός από την κριτική εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο, στόχοι του μαθήματος είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - η εξοικείωση με ένα συγκροτημένο σώμα βασικών θεωρητικών και ιστορικών γνώσεων, χρήσιμων για τη μελέτη και έρευνα της αρχιτεκτονικής και την άσκηση του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού. - η γνωριμία με θεμελιώδη κείμενα και έργα-κλειδιά από την δυτική αρχιτεκτονική παράδοση, ώστε να αποκτηθεί συναίσθηση του τι σημαίνει τέχνη στο πεδίο της αρχιτεκτονικής, του ποιες είναι οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια της άσκησης της αρχιτεκτονικής στο επίπεδο της καλής τέχνης - η όξυνση των δυνατοτήτων πρόσληψης, ερμηνείας, κριτικής και συγκριτικής θεώρησης και της συνδυαστικής ικανότητας κατά την μελέτη και έρευνα της αρχιτεκτονικής (μεταξύ άλλων και η

συνειδητοποίηση και η απομυθοποίηση όψεων της διαδικασίας του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού).
Επίπεδο 6 και 7

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
Σύνθεση και διαχείριση νέων εννοιών
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Προβλέπονται δεκατρείς – δεκατέσσερις τετράωρες συναντήσεις, μια κάθε εβδομάδα, που περιλαμβάνουν παραδόσεις και σεμινάριο/συζήτηση πάνω σε θέματα από τις παραδόσεις και τη βιβλιογραφία. Υπάρχει συστηματικός εποπτικός συσχετισμός μεταξύ εννοιών, μεθόδων και κειμένων αφ' ενός και σχεδιασμένων αρχιτεκτονικών παραδειγμάτων αφ' ετέρου, μέσω προβολών, με στόχο να γίνουν εύκολα κατανοητές οι διάφορες έννοιες και θεωρητικές προσεγγίσεις και να υπάρξει η κατάλληλη προετοιμασία για αποδοτική συζήτηση.

Περιεχόμενα του μαθήματος - Συνοπτική περιγραφή διδακτικών ενοτήτων

1. Εισαγωγή

Θεωρία και πράξη στην αρχιτεκτονική. Η αρχιτεκτονική θεωρία ως φιλολογικό είδος και ως σχεδιαστικό πόνημα. Οι αρχιτεκτονικές εκδόσεις ως υλικά και εικαστικά τεκμήρια. Η θεματολογία τους. Συνέπεια και απόκλιση μεταξύ θεωρίας και εφαρμογής. Θεωρητικοί της αρχιτεκτονικής και αρχιτέκτονες-θεωρητικοί. Προδρομικός και αναδρομικός χαρακτήρας της αρχιτεκτονικής θεωρίας.

2. Σύντομη ιστορία της αρχιτεκτονικής θεωρίας

Καταγωγή και εξέλιξη της θεωρίας της αρχιτεκτονικής. Κενά στην ιστορική γνώση της εξέλιξης της αρχιτεκτονικής θεωρίας. Βιτρούβιος, αναγεννησιακές πραγματείες, μπαρόκ, διαφωτισμός. Μεταποτίσεις του 19ου αιώνα, Avant garde και μοντερνισμός. Η μεταπολεμική θεωρία της αρχιτεκτονικής η αποτυχία του μοντερνισμού και οι αναθεωρήσεις της δεκαετίας του 1960.

3. Ο τρόπος του σκέπτεσθαι και του πράττειν στην Αρχιτεκτονική

Ιδιουπίες της Αρχιτεκτονικής ως κλάδου. Διαφορετικοί τύποι γνώσης και η συμμετοχή τους στο αρχιτεκτονικώς σκέπτεσθαι: εμπειρική γνώση των κτηρίων, τεχνική γνώση του σχεδιασμού, γνώση της Τέχνης της Αρχιτεκτονικής. Επιστήμη και τεχνική: η συμβολή τους στην αρχιτεκτονική.

4. Το Περίσσειμα Νοήματος ως Προϋπόθεση της Αρχιτεκτονικής

Χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν την Αρχιτεκτονική από την Οικοδομική. Παλινδρόμηση της αρχιτεκτονικής σκέψης και παραγωγής. Όψεις της αρχιτεκτονικής θεωρίας: κανονιστική, διερευνητική, ερμηνευτική. Η συνθετική διαδικασία σκέψης και παραγωγής στην αρχιτεκτονική (Bricoleur vs. Ingénieur). Το "παράδοξο" της αρχιτεκτονικής παραγωγής: από την τέχνη στην τεχνολογία, από την τεχνολογία στη φιλοσοφία και πάλι πίσω. Το παρελθόν και το μέλλον ως αποθετήρια ιδεών και εικόνων.

5. Η Αρχιτεκτονική ως Γλώσσα

Η αναλογική σκέψη ως παραγωγός γνώσης. Η γλωσσική αναλογία: χρησιμότητα και περιορισμοί, συστηματική φύση και συμβατικός χαρακτήρας. Η "ασυνείδητη" γλώσσα της οικοδομικής και η "ενσυνείδητη" γλώσσα της αρχιτεκτονικής. Η "φυσική" γλώσσα της ανώνυμης αρχιτεκτονικής. Η "κλασσική" γλώσσα της λόγιας αρχιτεκτονικής.

6. Το Αρχιτεκτονικό Νόημα

Μορφή και περιεχόμενο / εικόνα και ιδέα. Ηθελημένες διασυνδέσεις και αθέλητοι συσχετισμοί. Το πρωτογενές νόημα. Τα συμφραζόμενα (context). Το μεταφορικό νόημα. Η επιρροή της ιδεολογίας και του χρόνου στις μεταλλάξεις του νοήματος.

7. Το Αρχιτεκτονικό Μήνυμα μεταξύ Κυριολεξίας και Ρητορικής

Η κλασσική φάση της γλώσσας ως κυριολεξία. Οι γλωσσικές συμβάσεις και η υπέρβασή τους: πρόκληση προς τα έξω, κριτική εκ των έσω. Οι "παρεκτροπές" του Μανιερισμού στη ζωγραφική και την αρχιτεκτονική: προϋποθέσεις, σημασία και αποτελέσματα. Η κριτική ισχύς τους. Τα όριά τους.

8. Από την Διάλυση στην Ανασύσταση της Γλώσσας

Σημείο - σημαίνον - σημαινόμενο. Κώδικας. Η εξουσία των κωδίκων και η εξουσία επί των κωδίκων. Από την εδραιωμένη σαφήνεια του κλασσικού στη διαλυτική απομυθοποίηση και την baroque ανασύσταση: ο έλεγχος των ορίων. Οι νέοι κώδικες της μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Από την ελευθεριότητα στην καθαρότητα: το συντακτικό ως γλώσσα. Η Προέλευση της Αρχιτεκτονικής Μορφής (ανεξαρτήτως νοήματος)

Ο ρόλος του κτηριολογικού προγράμματος. Γενεαλογία, ιστορία, λογική, αναγνωσιμότητα, αυτονομία και συσχέτιση της μορφής. Πρότυπα - Προηγούμενα - Τύποι. Πρότυπο και αντιγραφή/αναπαραγωγή. Προηγούμενο και Μετατροπή. Η έννοια της Μετατροπής: συνδυασμός/συσχέτιση, assemblage, παραμόρφωση, ενσωμάτωση, collage, παρατοποθέτηση. Η αναπαραγωγή ως μετατροπή. Τύπος και εξειδίκευση: από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο. Η τυπολογία ως αναλυτικό και συνθετικό εργαλείο.

9. Τυπολογία και Εικονογραφία

Εικονογραφία και Εικονολογία στην Τέχνη και την Αρχιτεκτονική. Η Τυπολογία απέναντι (vs.) στην Εικονογραφία. Τυπολογία και Εικονογραφία. Η Τυπολογία ως Εικονογραφία.

10. Η Δημιουργικότητα στην Αρχιτεκτονική: Παράδοση και Πρωτοπορία

Το πνεύμα και τα χαρακτηριστικά της πρωτοπορίας. Η πρωτοπορία ως στάση υπεράνω της ιστορίας. Η Πρωτοπορία ως ιστορική φάση. Η κληρονομιά του Winckelmann: το ιδεώδες και η έκπτωσή του. Η κληρονομιά του Hegel: εξέλιξη και πρόοδος, zeitgeist και συλλογικότητα. Η ανώνυμη «αρχιτεκτονική»: χρήσεις και όρια.

11. Τα Ανοιχτά Όρια της Κοινωνίας και της Αρχιτεκτονικής

Η κατάσταση της δημοκρατίας: πλουραλισμός, σχετικότητα, πολιτική ορθότητα, media, κατανάλωση. Η ανατροπή ως τεχνική (στην πολιτική και τα media) και η ακύρωση της πρωτοπορίας. Νέες κριτικές θέσεις: κλασικισμός, αποδόμηση, φεμινισμός, ... Τα ανοιχτά όρια της αρχιτεκτονικής και η αμφιβολία μεταξύ παράδοσης και πρωτοπορίας.

Σε συνεννόηση με τους φοιτητές/τριες και ανάλογα με την συνέπεια στην τήρηση του προγράμματος παρεμβάλλονται δυο συναντήσεις σεμιναριακού χαρακτήρα που αφιερώνονται εξ ολοκλήρου σε συζήτηση.

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	Αίθουσα Διδασκαλίας από έδρας και σεμινάριο																							
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	Πλήρης χρήση ΤΠΕ																							
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="699 427 1031 488">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1031 427 1370 488">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="699 488 1031 524">Διαλέξεις</td> <td data-bbox="1031 488 1370 524">44</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 524 1031 589">Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης</td> <td data-bbox="1031 524 1370 589">6</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 589 1031 654">Ομαδική Εργασία – Πειραματική Άσκηση</td> <td data-bbox="1031 589 1370 654">-</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 654 1031 689">Εκπαιδευτικές επισκέψεις</td> <td data-bbox="1031 654 1370 689">-</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 689 1031 754">Εκπόνηση μελέτης (project)</td> <td data-bbox="1031 689 1370 754">10</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 754 1031 819">Μελέτη & Ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td data-bbox="1031 754 1370 819">40</td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 819 1031 855"></td> <td data-bbox="1031 819 1370 855"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 855 1031 891"></td> <td data-bbox="1031 855 1370 891"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 891 1031 927"></td> <td data-bbox="1031 891 1370 927"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="699 927 1031 1016">Σύνολο Μαθήματος</td> <td data-bbox="1031 927 1370 1016">100 (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)</td> </tr> </tbody> </table>		Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	44	Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	6	Ομαδική Εργασία – Πειραματική Άσκηση	-	Εκπαιδευτικές επισκέψεις	-	Εκπόνηση μελέτης (project)	10	Μελέτη & Ανάλυση βιβλιογραφίας	40							Σύνολο Μαθήματος	100 (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																							
Διαλέξεις	44																							
Μικρές ατομικές εργασίες εξάσκησης	6																							
Ομαδική Εργασία – Πειραματική Άσκηση	-																							
Εκπαιδευτικές επισκέψεις	-																							
Εκπόνηση μελέτης (project)	10																							
Μελέτη & Ανάλυση βιβλιογραφίας	40																							
Σύνολο Μαθήματος	100 (25 ώρες φόρτου εργασίας ανά πιστωτική μονάδα)																							
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Από όσους/ες παρακολουθούν το μάθημα αναμένεται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - προετοιμασία για συμμετοχή στις συζητήσεις του σεμιναρίου με μελέτη της βιβλιογραφίας, - επιλογή και σύνοψη θεμάτων από τις παραδόσεις και/ή την βιβλιογραφία που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τον/την φοιτητή/τρια και καταγραφή προσωπικών σκέψεων, σχολίων, ερωτημάτων και συλλογισμών πάνω σε μερικά από αυτά, - γραπτή εργασία, συστηματικά εικονογραφημένη, έκτασης τουλάχιστον 1400 λέξεων (πέραν των υποτίτλων, των σημειώσεων και της βιβλιογραφίας) με θέμα την καταγραφή των προτύπων και των προηγούμενων που επηρέασαν την πρόταση που επεξεργάζονται στο μάθημα του Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού του τρέχοντος εξαμήνου και τους τρόπους, με τους οποίους αυτά ενσωματώθηκαν ή αποβλήθηκαν από το δικό τους έργο, και - επιτυχής γραπτή εξέταση με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και κρίσης, που απαιτούν σύντομες απαντήσεις <p>Στα δυο τελευταία στηρίζεται η αξιολόγηση κατά 30% και 70% αντίστοιχα</p>																							

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία :
- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

C. Levi-Strauss, *La Pensée Sauvage* (απόσπασμα) (και στα ελληνικά)
B. Summerson, *The Classical Language of Architecture*.
Hitchcock-Johnson, *The International Style* (αποσπάσματα).
Silvetti, *The Beauty of Shadows* (Oppositions 9).
Βιτρούβιος, *Περί Αρχιτεκτονικής ή*
Alberti, *De Re Aedificatoria*.
Le Corbusier, *Vers une Architecture*. (και στα ελληνικά)
Gropius, *The Scope of Total Architecture* (αποσπάσματα).
R. Wittkower, *Architectural Principles in the Age of Humanism*.
Argan, *On Typology (A.R.)* (και στα ελληνικά)
Colquhoun, *Typology and Design Method* (απόσπασμα). (και στα ελληνικά)
Moneo, *On Typology* (Oppositions 13). (και στα ελληνικά)
Vidler, *The Idea of Type* (Oppositions 8). (και στα ελληνικά)
Panovsky, *Iconography / Iconology* (από το *Meaning in the Visual Arts*). (και στα ελληνικά)
R. Poggioli, *The Theory of the Avant-Garde*.
G. Grassi, *Avant-Garde and Continuity* (Oppositions 21).
J. Ortega y Gasset, *The Dehumanization of Art* (απόσπασμα).
Reed (Chr.) (ed.), *Not at Home: the Suppression of Domesticity in Modern Art and Architecture*.
Αριστοτέλης, *Ποιητική*.
Αριστοτέλης, *Ρητορική*.
Barthes, *Mythologies*.
Colquhoun, *The Modern Movement in Architecture*.
Rowe, *Mannerism and Modern Architecture*.
Tzonis-Lefavre, *The Classical Language of Architecture*.
Colquhoun, *Formal-Functional Interaction: Study of Two Late Projects by Le Corbusier*.
Rowe, *The Mathematics of the Ideal Villa*.
Colquhoun, *Form and Figure* (Oppositions 12).
Κόνραντς, *Μανιφέστα και Προγράμματα της Αρχιτεκτονικής του 20ου αι.*
Venturi, *Complexity and Contradiction in Architecture*.
R.Krauss, *Passages in Modern Sculpture*.
Ρότσι, *Η Αρχιτεκτονική της Πόλης*.
Dutton, Hurst Mann, (eds). *Reconstructing Architecture*.
Harbison, *Thirteen Ways*.
Agregst, Conway (eds) *The Sex of Architecture*.
Σημαιοφορίδης, *Διελεύσεις*